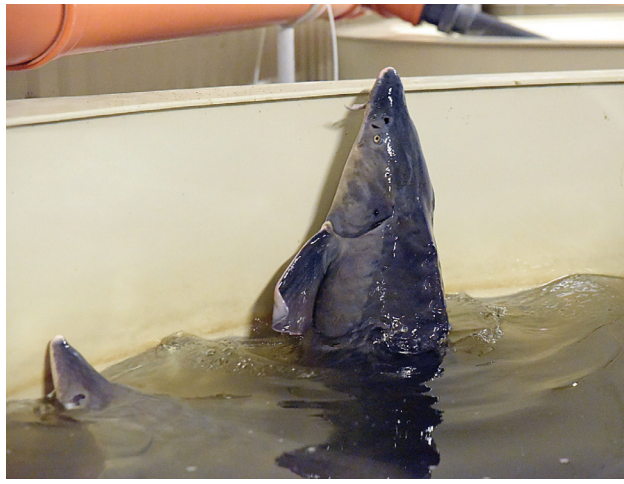

Kur aug foreles, stores un Āfrikas sami

Saldūdens zivju audzēšanas komplekss **Kolumbija** Liepājā, viens no modernākajiem Baltijā, audzē varavīksnes foreles, stores un Āfrikas samus.

Samiem ir astoņas ūsas, un tie esot ļoti dzīvīgi. Šie jau ir ceļā uz restorāna virtuvi.

Lielās stores, kas tiek audzētas ikrēm, pie kopējiem ļoti pieradušas un ēd no rokas.

Saimniecība no citām atšķiras ar to, ka katrai zivju sugai ierīkots savs cehs, kurā tiek nodrošināti tai piemēroti apstākļi un autonoma, noslēgta ūdens cirkulācija. 2013. gadā 3000 m² komplekss uzcelts vietā, kur padomju laikā bijusi zivju pārstrādes rūpnīca. Projekta izmaksas ir gandrīz trīs miljoni eiro, un tajā ieguldīta Zivju fonda nauda.

NOSLĒGTA CIRKULĀCIJA

Audzētavas vadītāja Tatjana Pančenko, diplomēta ihtioloģe un zivkope, lepojas ar noslēgto ūdens cirkulācijas sistēmu: ūdens no ceha nonāk lielos filtros, kur tiek bioloģiski attīrīts un bagātināts ar skābekli, atgriežas baseinos. Tas nodrošina arī bioloģisko aizsardzību. Ūdens ik pa laikam tiek papildināts no 270 m dziļa artēziskā urbuma. Katrai sugai ir savas audzēšanas prasības, tāpēc ir četri cehi. Inkubācijai paredzētais šobrīd nedarbojas.

Zivis tiek audzētas tirgum, tās pieprasa restorāni Liepājā, Rīgā, Jūrmalā un citviet, bet daļa aiziet uzņēmuma pārstrādes ceham, kur tiek ražoti konservi.

T.Pančenko stāsta, ka iecere par pašu inkubētām zivīm un noslēgtu ciklu vēl nav īstenojusies. Pašu audzēti ir sami. No storēm ikrus var ņemt apmēram septiņu gadu vecumā, bet audzētava strādā piecus. Tātad izaicinājums vēl priekšā. Foreļu ikrus tiek iepirkti Dānijā. „Labāk, ka ikrus stadijā darbojas tie, kuri šajā jomā specializējušies,” atzīst vadītāja.

KLUSUMS UN TUMSA

„Domāju, ka stores un samus mēģina audzēt arī citi, jo zivkopim tas ir interesanti. Āfrikas samus vēl audzē Latgalē un pie Rīgas. Arī mums tas bija aizraujoši – kaut kas pilnīgi jauns. Viss jāapgūst pašiem, jo neviens savos noslēpumos dalīties negrib. Sams ir īpaša zivs – tā dzīvo līdz 50 gadiem. To pat īsti nevar nosaukt par zivi, jo tai ir plaušu aizmetņi un tā elpo gan ar plaušām, gan žaunām. Bez gaisa sami var izjūrēt daudz īsāku laiku nekā bez ūdens. Tiem vajag klusumu un pilnīgu tumsu – nekādu spalgu skaņu, nekādu gaismas uzliesmojumu. Turklāt sami ir sabiedriskas zivis – tās var turēt

Liepājas zivaudzētavas Kolumbija vadītāja **Tatjana Pančenko** uzsver, ka te strādā aizrautīgi, darbā ieinteresēti cilvēki.

„To brīdi, kad paši varēs audzēt mazuli, zivkopji gaida ar nepacietību, jo tas atkal būs aizraujošs izaicinājums.”

Galvenā zivkope **Ludmila Korža** apstākļus baseinos uzmana datora ekrānā, taču kopēji katru dienu noteikti visus apstaigā un ar zivīm saskiecinās.

lielā blīvumā, tāpēc audzētavā to ir visvairāk. Bet jāskatās: ja baseinā pie vienas kompānijas ieliksīm nedaudz citu, vietējie to vienkārši apēdīs. Jaunajiem jābūt pietiekamā skaitā, lai spētu tur izdzīvot.

Nianšu ir daudz, un tās ir svarīgas. Piemēram, mums ir savas mātes, kurām noteiktā laikā vajadzīgas hormonu injekcijas, lai ikrus nobriestu noteiktā laikā. Ar katru samu meiteni gandrīz vai sarunājami. Sami, kas aug mūsu baseinā, ir no mūsu audzētavas ikrēm.

Forelēm patīk auksts ūdens, bet samiņiem vajag gan siltu ūdeni, gan gaisa temperatūru. Līdz puskilogramam lielumam tie izaug pusgada laikā.”

SAPNIS PAR SAVĀM STORĒM

Stores pretēji samiņiem nav tik cimerlīgas, tās ir ļoti mierīgas. Dabā tās dzīvo līdz 100 gadiem un var izaugt ļoti lielas. To ikrus un mazuli pagaidām tiek iepirkti. Tiek audzēta Sibīrijas store, bet izmēģinātas ir arī citas storveidīgās, piemēram, krievu stores un sterletes. Baseinos ir ap 20 kg smagi eksemplāri, kas tiek audzēti ikrēm. Tie palaikam tiek pārbaudīti ar ultraskaņas aparātu, lai noteiktu, kā ikrus attīstās. Šīs zivis pie kopējiem ļoti pieradušas – pat ēd no rokas un ļaujās pārbaudīties. Līdz ikrēm vēl pāris gadu jāpagaida. To brīdi, kad paši varēs audzēt mazuli, zivkopji gaidot ar nepacietību, jo tas atkal būs aizraujošs izaicinājums.

Savukārt uz restorāniem stores dodas daudz mazākas – no 800 g līdz 3 kg. Audzētavā ražošana ir nepārtraukta, lai visu laiku var pārdot vajadzīgā izmēra zivis. Barība tiek pirktā ārzmēs, jo audzētāji pārliecinājušies – labāk uzticēties pārbaudītiem ražotājiem, kuri piegādā labu mantu. Toties mazajiem samiņiem kā pirmā barība tiek audzēti īpaši vēziši, kas esot dinozauru laikabiedri.

Audzētavā strādā septiņi cilvēki, un darbinieku klātbūtne ir nepārtraukta, jo, kā saka T.Pančenko, zivis nedrīkst atstāt vienas. Tehnikas ir daudz, tā jāzūmana, un cilvēks ir galvenais kvalitātes faktors.

Iveta Grīniņa
Aivara Vētrāja foto

Makšķernieks no 13 gadiem

„Pludiņmakšķerēšana man ir aizmirsta lieta, jo nepatīk gatavošanās, tāpēc izvēlos spinningot,” saka Skrundas makšķernieks Mārtiņš Pētersons, kurš uz Ventu dodas trīs četras reizes nedēļā.

Pirmās atmiņas Mārtiņam saistās ar vecotēvu, kad kopā devušies uz Rubuļu un Krievkalnu dīķi. 13 gadus puika dabūjis āķī lūpā, kad ar spinningu zem Ventas tilta noķēris 18 cm garu asari. „Toreiz likās milzīgs! Tagad tādu laistu atpakaļ. Pēc tās reizes bija azarts iet katru rītu, pēcpusdienu un vakaru, jo skolēnam vasarā daudz brīva laika.”

„Pavasari visu citu, kas dzīvē svarīgs, cenšos atlikt malā un dodos uz Ventu makšķerēt katru dienu, jo tas zivīm ir aktīvākais laiks. Man parasti ir līdz divas makšķeres: viena domāta gumijas mēklītiem jeb vobleriem, otra – smagākiem mēklītiem jeb vobleriem,” atzīst Skrundas makšķernieks Mārtiņš Pētersons.

ZIVJU MĪĻOTĀJU KALENĀRS

Laiks ievākt ražu

Raivis Apsītis, Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra zivsaimniecības eksperts

Esi sveicināts, zivju mīļotāj, rudenī!

Pienācis laiks ievākt ražu. Lauksaimnieki sūdzējās par pārmērīgu karstumu, bet zivsaimniekus (karpu audzētājus) tas tikai priecēja – šogad karpas augušas labi, vienīgi bija jāzūmana skābekļa daudzums ūdenī.

„Visos gadalaikos dīķis par sevi stāsta, tāpēc, laiku pa laikam to pavērojot, vērigs saimnieks izmaiņas pamanīs uzreiz.”

DŽIGOŠANA UN TVIČOŠANA

Agrāk šai nodarbei bijuši tādi veidi kā pludiņmakšķerēšana, grunts makšķerēšana un spinningošana. Pēdējā tagad daloties vēl smalkāk. Džigot nozīmē makšķerēt ar gumijām, tvīcot – aktīvi vadīt mēklīti (voblerus). „Neaizmirstu arī tādas klasiskas vērtības kā rotējošie vizuļi un šūpiņi. Ja runa ir par spinningu, tad jāmet un jāvelk, jo tā ir vienkārša makšķerēšana. Jo vairāk metīsi un vilksi, jo lielāka iespēja zivi noķert. Ja pamētā kādu brīdi un atmet ar roku, neko nenokērsi.” Pludiņmakšķerēšanā jāgatavo iebarojamā ēsma, jārok sliekas, bet spinningot ir vienkāršāk: ņem makšķeres, mēklīti un dodies uz upi.

NOZVEJA UN ŠKIROŠANA

Nozvejotās zivis pirmām kārtām tiek šķirotas: tās, kas sasniegušas preces izmēru, tiek ievietotas zivju mājā realizācijai, bet tās, kurām vēl jāaug, ielaistas ziemošanas dīķos.

KĀ SAGATAVOT ZIEMAS DĪKUS

Ziemošanas dīķi tiek turēti tukši visu vasaru, pirms ūdens uzpildīšanas un zivju ielašanas tas tiek izplauts, zāle izvesta. Ir viedoklis, ka šāda dīķa gultni vajag apstrādāt ar ecēšām vai šķīvju ecēšām, bet citiem zivkopjiem ir pretējs viedoklis. Ir novērots, ka ziemošanas dīķos, kur grunts apstrādāta šādi, tikko ielaistas zivis ūdeni ļoti sadūļko un pārziemo slīktāk, jo uz žaunām nogulsņējas augšnes daļiņas un zivīm grūtāk elpot. Tām jāpatērē vairāk enerģijas, un zivju zudums ir lielāks.

tas audzēšanas dīķi, tad plaut var pēc tam, kad pāri ūdens-tīrņiem uzsalis diezgan stiprs ledus vāks. Noplautais materiāls abos gadījumos jāizvāc, var arī turpat sadedzināt – tad pelni būs dīķim labs mēslojums nākamajai sezonai.

JĀIET PALĪGĀ

Gādīgam saimniekam jāiet zivīm palīgā, ja ziemošanas dīķi tās ir lielā blīvumā vai ja tās ziemo tajā pašā dīķī, kurā vasarā augušas, kur daudz augu izcelsmes atlieku sāk pūt, patērē daudz skābekļa un izdala amonjaku. Vēl gadās, ka ir slikta caurtece vai tās nav vispār. Ja zivis labi pārziemos, tad nākamajā pavasarī, nokūstot ledum, nevajadzēs iepriekšējo gadu lolojumus grābt ar dakšām un vest uz mēžiem, bet varēs ar prieku skatīties uz skaišām, veseliem un garšīgiem zivīm.

Mārtiņš vienā dienā izvilcis divas lidakas: 4,6 un 5 kg.

Recepte Kā pagatavot asari

Notīra, nomazgā, apsāla, atstāj vienu dienu ledusskapī. Ja grip pagatavot uzreiz, tad atstāj divas stundas istabas temperatūrā. Nomazgā lieko sāli, apviļā rīvmaizē un cep uz pannas, kamēr zeltaini brūns. Var uzbērt kādas zivs garšvielas vai uzspiest citrona sulu, bet ar to nevajag aizrauties.

VILINĀT, NE AIZBAIDĪT

Būtiski atcerēties: jo spilgtāks mēklīti krāsojums, jo vairāk domāts agram pavasarim un rudenim, kad ūdens sadūļkots, lai zivis to var vieglāk pamanīt. Tie, kas nav spilgtos toņos, domāti labai redzamībai. „Labos apstākļos spilgtais mēklītis var izdarīt pretējo un zivis atbaidīt, ko tās saprot, ka kaut kas nav kārtībā. Kad ūdens redzamība ir 20 centimetru, tad tieši tas vajadzīgs.” Zivīm patīkot vēža imitācija: „Kādreiz likās, ka Ventā vēžu nav, bet vairākas reizes esmu tos atradis asariem vēderā, un tas bija pārsteigums!”

Daudzas zivis Mārtiņš laižot vaļā, jo viss atkarīgs no tā, ko viņš plāno darīt turpmāk: „Ja braucu kaut kur prom, tad laižu atpakaļ, skatos arī, kāda ir situācija ledusskapī.” Visas zināšanas par makšķerēšanu apgūtas, informāciju meklējot vietnē *YouTube*, lasot copes lietu forumus, tad tie izmēģinātas, lai saprastu, kas der un kas ne.

TUVU LĪDAKU LIMITAM

Mārtiņam atmiņā nesens gadījums, kad viņš devies makšķerēt, ņemot līdzī airētāju. Viss sācies ar noķertu līdaku. „Kompanjons gribeja piebraukt pie laipas, un es uztaisīju tālo metienu. Kāts saliecās, šļakatas pa gaisu, un otra zivs klāt. Lēnām to kausēju, lai ieceltu laivā. Sagrābu aiz skaušta, bet tajā brīdī mēklītis nokabinājās nost. No trim žuburiem zivs bija aizķērusies tikai aiz viena.”

Abi entuziasti pēc laiciņa noķēruši vēl vienu līdaku. „Piecas minūtes vēlāk zvana telefons, bet es tieši iemetu mēklīti cerīgā vietnā un jūtu, ka kaut kas galā ir. Zivs peld no viena krasta uz otru, ieejot zālēs tā, ka vairs nesapratu, vai galā vēl kaut kas atrodas. Izrādās, zivs peld pa grunts apakšu un visas zāles, kas ceļā, ar auklu griež nost, veidojot zāļu vālu. Beigās sapratu, ka šī līdaka ir vislielākā. Kompanjonam teicu: dienas limits līdakām ir piecas zivis un tas gandrīz sasniegts. Todien noķēru trīs, bet lielākās bija divas – katra gandrīz piecus kilogramus.”

Annas Bivbānes teksts un foto

KĀ PĀRZIEMOT

Lai zivis pārziemotu, tām vajag labu ūdeni. Vislabāk, protams, nodrošināt svaigu un ar skābekli bagātu ūdens caurteci, bet visur tas nav iespējams. Viena iespēja ir dīķi ielikt sūkni un ūdeni pārsūknēt no viena āliņģa otrā, izplūdes caurules galu novietojot metru virs ledus. Cits veids ir pie dīķa novietot gaisa pūtēju un izurbt āliņģi, apmēram pusē ūdens, ievietot difuzoru. Abos gadījumos izveidosies neaizsalstošs āliņģis, kurā ūdens tiks bagātināts ar skābekli un no tā izkļūs gāzes, kas radušās, pūstot zemūdens augiem. Tādas sentēvu metodes kā salmi āliņģos vai ledus laukumiņu notīrīšana, lai saule apspīdētu zemūdens augus un fotosintēzē rastos skābeklis, manuprāt, dod mazu efektu.

Jāiet palīgā. Tāpat kā pavasarī un vasarā, arī ziemā dīķis par sevi stāsta, tāpēc, laiku pa laikam to pavērojot, vērigs saimnieks izmaiņas pamanīs uzreiz. Tikai ziemā dīķis runā klusāk – tas taču guļ!

Ja ziemošanas dīķi zivju